

Oponentský posudek bakalářské práce Veroniky Avellaneda: „*Psytrance coby žánr paralelní reality*“. Praha, Fakulta humanitních studií UK 2010, 58 s. včetně příloh

Veronika Avellaneda se ve své bakalářské práci pokouší z etnomuzikologické perspektivy holisticky pochopit fenomén psytrance (s. 6). Svou práci zakládá na dvouletém terénním výzkumu realizovaném formou zúčastněného pozorování, interview a analýzy dokumentů, včetně internetových diskusních fór (s. 8-10).

Po velmi stručném teoretickém úvodu, který se omezuje pouze na vymezení autorčiny teoretické pozice skrze koncept A. Merriema *music as culture*, a kapitole popisující metodologii výzkumu autorka představuje vznik fenoménu psytrance v kontextu ostatních hudebních žánrů (s. 13-20). V několika oddílech podává přehledný výklad historie elektronické taneční hudby a psychedelického rocku, jejich fúzi v podobě goa trance a následné globální rozšíření ve formě psytrance. Následně stručně, ale dostatečně popisuje historii ustanovování psytrance v ČR.

Následující část nazvaná „Momentka – festival Bio, nebio 09“ (s. 20-26) představuje popis jednoho dne psytrance festivalu. Na rozdíl od zdařilé předchozí kapitoly však působí poněkud rozpačitě. Nejedná se totiž o systematický a analytický etnografický popis pozorované události, ale spíše o žurnalistický popis založený na bezprostředních dojmech. To se projevuje jak v samotném stylu, tak i ve výběru zachycených míst, osob a jevů. Popis je zároveň nedůsledný a nechává čtenáře, aby si popisovanou realitu sám domýšlel (exemplárním příkladem je popis oblečení účastníků na s. 22). Vnucuje se proto otázka, co je jeho účelem. Pokud měl naznačit atmosféru situace, do jisté míry se mu to podařilo, ale etnografický popis by měl sloužit k něčemu víc než jen navození atmosféry. Etnografický popis je základem pro další systematickou analýzu, kterou však práce bohužel nenabízí. Vzhledem k tomu, že právě festivaly jsou prostředím, kde se fenomén psytrance realizuje, jejich detailní etnografický popis by měl být v pochopení zkoumaného fenoménu stěžejní.

Následující kapitola pojednávající nehudební aspekty psytrance se zaměřuje pouze na trans, psychedelický prožitek a stručný popis aspektů, které je ovlivňují (individuální set, setting místa, vizuální setting, sociální / kolektivní setting). Toto úzké omezení bohužel vede k tomu, že autorka zcela opomíjí sociální stránku psytrance, např. prostý popis fungování festivalu, jako prostředí, kde se psytrance realizuje, či vymezení rolí a vzájemného vztahu mezi DJi, VJi, Liveacty, uskupeními dekoratérů a promotérskými skupinami. Domnívám se, že to je do jisté míry důsledek nedostatečného etnografického popisu, který by autorku k těmto aspektům přivedl.

Zdařilejší je pak následující kapitola věnovaná hudebním aspektům psytrance. Kromě hudební analýzy jedné z psytrance skladeb (s. 38-43) (ke které se jako ne-muzikolog necítím kompetentní vyjadřovat), v ní autorka seznamuje čtenáře s procesem a technologií tvorby (s. 33-38) a zejména vymezuje psytrance jako hudební žánr a definuje jeho subžánry (s. 43-46).

V poslední kapitole pak autorka dochází k závěru, že psytrance představuje žánr paralelní reality, a že pojetím všech jeho atributů je právě snaha o modelování paralelních světů (s. 47). Toto tvrzení, ačkoliv může vyplývat z autorčiných zjištění, by si vyžadovalo rozsáhlejší argumentaci než pouhou jednu stranu, zejména má-li právě ono být odpovědí na otázku po holistickém pochopení fenoménu psytrance.

K celé práci pak mám jednu zcela zásadní připomínku, která se týká použitých zdrojů. Autorka nadužívá internetové zdroje, a to i v takových případech, kdy by bylo možné využít zdroje jiné, serióznější (např. odkaz na vliv drog na lidské tělo). Vzhledem k tomu, že internet je obsahově nekontrolova(tel)né médium, mělo by se využívání internetových zdrojů omezovat na informace v jiné formě nedostupné. Pokud již autorka internetové zdroje využívá, měla by si být

vědoma bibliografických norem a adekvátně dodržovat citační úzy. S ohledem na velikou proměnlivost obsahu internetu, by měla u každého zdroje uvádět minimálně datum svého přístupu k němu.

V rámci obhajoby by mne zajímala odpověď na následující otázky:

1) V metodologické části autorka hovoří také o využití dotazníků a zároveň zmiňuje malý počet dotazníků jako jeden z limitů své práce. Co vedlo autorku k zařazení dotazníků mezi výzkumné techniky? Jak vybírala respondenty pro dotazníkové šetření? Jaká data jí toto dotazníkové šetření přineslo? Jakou váhu měla tato data při formulování závěrů? Jak by větší počet dotazníků přispěl k větší kvalitě studie?

2) V práci výrazně postrádám pojednání sociálních aspektů psytrance. Jak jsou podle autorky pro zkoumaný jev důležité? Proč došlo k jejich opomenutí?

Ačkoliv má práce některé nedostatky, představuje zajímavý a hodnotný příspěvek k problematice výzkumů hudebních subkultur, i vzhledem k tomu, že se v českém prostředí jedná o práci ojedinělou. Za velkou škodu považuji absenci etnografického popisu a sociálních aspektů zkoumaného fenoménu. Potenciál dvouletého terénního výzkumu mi tak přijde poněkud nevyužitý.

Práci doporučuji k obhajobě a na základě výše zmíněných připomínek navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Praze 12.3.2010

Mgr. Martin Heřmanský